

‘สกุลเงินดิจิทัล’ ใกล้เคียงแค่ไหน?

นางสาวฐิติมา ชูเชิด
ฝ่ายนโยบายการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ครั้งที่แล้วได้คุยถึง “เงินดิจิทัล (digital money)” ในประเทศไทย เช่น เงินใน e-wallet บัตร 7-11 บัตรรถไฟฟ้า ใ้ว่าคนไทยเปิดรับทำให้เติบโตเร็วมาก วันนี้จึงอยากถือโอกาสชวนผู้อ่านคุยเรื่องต่อเนื่องเกี่ยวกับ “สกุลเงินดิจิทัล (digital currencies)” ว่าเป็นเรื่องใกล้เคียงแค่ไหน

สกุลเงินดิจิทัล vs เงินดิจิทัล?

ทั้งสองอย่างเหมือนกันตรงคำว่า “ดิจิทัล” ที่จับต้องไม่ได้ แต่มีตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ ความต่างคือ “เงินดิจิทัล” มีเงินสกุลท้องถิ่นหนุนหลัง เช่น ต้องนำเงินบาทมาชำระผู้ให้บริการ e-money ก่อนใช้ชำระค่าสินค้า จึงมีหน่วยเป็นเงินสกุลท้องถิ่นและมีมูลค่าแน่นอน

“สกุลเงินดิจิทัล หรือ คริปโทเคอร์เรนซี (cryptocurrency)” เช่น บิทคอยน์ (Bitcoin) เป็นสกุลเงินใหม่ที่สร้างขึ้นจากกลไกคณิตศาสตร์ที่กำหนดจำนวนไว้จำกัด ต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์ถอดรหัสเพื่อนำเงินออกจากกลไก สกุลเงินใหม่นี้สร้างขึ้นเพื่อลดการรวมศูนย์ของระบบการชำระเงินผ่านสถาบันการเงินให้สามารถกระจายไปยังผู้ใช้ในเครือข่ายสกุลเงินนั้นๆ ได้ โดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) ติดตามการเคลื่อนไหวของเงินแม้จะไม่มีตัวกลางและสามารถป้องกันการปลอมแปลงได้ด้วย การชำระ/โอนเงินจึงอยู่แค่ภายในเครือข่าย ซึ่งมีข้อดีที่รวดเร็ว ต้นทุนต่ำ และปลอดภัย แต่ธนาคารกลางส่วนใหญ่ยังไม่รับรองว่าบรรดาคริปโทเคอร์เรนซีที่เอกชนสร้างขึ้น มาสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย คริปโทเคอร์เรนซีจึงทำหน้าที่ของเงินได้ไม่ครบ เพราะยังไม่เป็นสื่อกลางในการชำระเงินและไม่ถูกใช้เป็นหน่วยกำหนดราคาสินค้าของแถมมูลค่ายังผันผวนมาก แต่ถ้าเป็น “สกุลเงินดิจิทัลที่ธนาคารกลางออกใช้ (central bank digital currency: CBDC)” จะมีคุณสมบัติของเงินที่ครบถ้วนเพราะมีมูลค่าแน่นอนใช้แทนสกุลเงินท้องถิ่นได้ตามกฎหมาย

ทำไมสกุลเงินดิจิทัลจึงเริ่มเป็นที่สนใจ?

ความนิยมใช้คริปโทเคอร์เรนซีอาจเห็นได้ชัดในประเทศที่คนไม่ค่อยเชื่อถือในเงินสกุลท้องถิ่นและไม่มั่นใจในเสถียรภาพระบบการเงินในประเทศ เช่น ประเทศเวเนซุเอลาที่ประสบวิกฤตเศรษฐกิจ เผชิญกับเงินเฟ้อสูงมากเกือบ 1 ล้านเปอร์เซ็นต์ในปี 2561 ทำให้เงินโบลีเวีย (Bolívar) ซึ่งเป็นสกุลเงินท้องถิ่นแทบไม่มีค่า คนจึงหนีภาวะเงินเฟ้อในสกุลเงินโบลีเวียและขาดความเชื่อมั่นในการบริหารของรัฐไปถือคริปโทเคอร์เรนซี แม้รัฐบาลจะออกสกุลเงินดิจิทัลแห่งชาติชื่อ “Petro coin” ที่หนุนหลังด้วยมูลค่าบ่อน้ำมันของรัฐ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จที่จะดึงให้คนกลับมาเชื่อถือในเงินของรัฐได้

สำหรับเงินสกุลดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง (CBDC) โดยทั่วไปจะออกเพื่อ 3 วัตถุประสงค์¹ คือ (1) ไม่ให้เกิดการผูกขาดและลดความเสี่ยงในระบบการชำระเงินจากการพึ่งพาบริการทางการเงินภาคเอกชน มากไป ซึ่งมักเกิดกับประเทศที่คนไม่ค่อยใช้เงินสดแล้ว เช่น สวีเดนที่มีแผนจะออกสกุลเงิน e-krona (2) ลด ต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการชำระเงิน (3) เพิ่มโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน ทั้งนี้แต่ละธนาคาร กลางอาจกำหนดรูปแบบของ CBDC ต่างกัน โดยเฉพาะการให้ดอกเบี้ยบัญชีเงินฝาก CBDC ที่ธนาคารกลาง (interest-bearing) ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายการเงินในช่วงเศรษฐกิจขาลง โดยลดอัตรา ดอกเบี้ยเงินฝากให้ติดลบได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ธนาคารกลางไม่สามารถทำได้ในสังคมใช้เงินสด เพราะคนสามารถ เปลี่ยนไปถือเงินสดแทนการเก็บเงินไว้ในบัญชีเงินฝากแล้วถูกเก็บดอกเบี้ย นอกจากนี้ รายงานสำรวจพบว่า ธนาคารกลางส่วนใหญ่ในโลกติดตามการใช้คริปโตเคอร์เรนซีของคนในประเทศอย่างใกล้ชิดและ มีการศึกษา CBDC² เตรียมไว้เพื่อต้องออกใช้ แม้มีส่วนน้อยที่มีแผนจะออกใช้จริง โดยให้เหตุผลด้านความ มั่นคงและการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินเป็นอันดับแรก และมองเหตุผลด้านนโยบายการเงิน เป็นเรื่องรอง

การใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย

ปัจจุบันการใช้คริปโตเคอร์เรนซีในไทยเพื่อธุรกรรมชำระเงินยังมีจำกัด และเริ่มมีคนไทยที่ผลิตคริปโท สัญชาติไทยได้ เช่น Zcoin ส่วนนักลงทุนไทยเริ่มรู้จักคริปโทที่เป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. การประกอบ ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) กำกับดูแลการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการซื้อขายคริปโทในไทย และเตือนผู้สนใจลงทุนในคริปโทว่ามีความ เสี่ยงสูง ต้องมีความรู้และรับความเสี่ยงที่อาจสูญเสียเงินลงทุนได้

นอกจากนี้ ธปท. ได้เปิดตัวโครงการอินทนนท์ที่เป็นการทดสอบระบบการโอนเงินระหว่างสถาบัน การเงินโดยใช้ CBDC จำลอง (wholesale CBDC) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงิน และเพิ่งรายงานผลการทดสอบระยะที่ 1 ร่วมกับธนาคารพาณิชย์ 8 แห่งในการโอนเงินระหว่างกันและ การบริหารสภาพคล่องในช่วงเดือนสิงหาคม 2561 – มกราคมปีนี้ พบว่าเทคโนโลยีบล็อกเชนมีศักยภาพในการ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการชำระเงินของไทย แต่การจะนำระบบนี้มาใช้งานจริงต้องใช้เวลาทดสอบขีด ความสามารถและศึกษาผลกระทบเพิ่มเติม พร้อมประกาศเตรียมทดสอบระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์นี้

ถึงตอนนี้คงพอบอกได้ว่าสกุลเงินดิจิทัลเริ่มใกล้ตัวคนไทยมากขึ้น โดยเฉพาะคนที่มองว่าเป็น ทางเลือกในการลงทุนและกล้ารับความเสี่ยง ส่วน ธปท. เริ่มเห็นประโยชน์จาก wholesale CBDC ในการ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการชำระเงินระหว่างสถาบันการเงิน แต่การออก CBDC ให้ประชาชนใช้อาจยังดู ไกลตัว トラบไคที่การใช้คริปโทยังไม่สร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพของระบบการเงิน รวมถึงคนไทยยัง มั่นใจในการใช้สกุลเงินบาท และความมั่นคงในระบบการชำระเงินของประเทศอยู่

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

¹ Casting Light on Central Bank Digital Currency. 2018. International Monetary Fund

² Proceeding with caution - a survey on central bank digital currency. 2019. Bank of International Settlement